УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ
75 років
Служби Народові

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
Тел. з Ню Йорку:
BArcly 74125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXVI. Ч. 220. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 3-го ГРУДНЯ 1969 ЦЕНТІВ 15 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, DECEMBER 3, 1969 No. 220. VOL. LXXVI.

— КОРОТКІ ВІСТІ —

Вівторок, 2 грудня 1969

В АМЕРИЦІ

ЛЕТ НА МІСЯЦЬ АСТРОНАВТІВ Аполло 13, який, згідно з давнішим пляном, мав відбутися 12-го березня 1970-го року, може бути пересунений на пізніше — заявив директор летунських операцій Крістофер С. Крофт. Він сказав, що мусить це зачекати на докладніший звіт астронавтів Аполло 12 в цій справі, бо те, що сказав на пресовій конференції, яка відбулася в космосі, командант Аполло 12, астронавт Чарлз Конрад, не дас докладного вияснення справи про трудноці астронавтів при осіданні на Місяці. Тоді курява з Місяця була заслонила очі астронавтам, і вони не бачили поверхні Місяця, де мали причалювати.

74 ВІДСОТКИ ОПИТУВАНИХ ЗАЯВЛЯЮТЬСЯ проти того, щоб ЗСА негайно відтягнули свої війська з В'єтнаму, тільки 21 відсоток опитуваних заявилися за те, щоб Америка негайно забрала свої збройні сили з В'єтнаму, а 5 відсотків не виявили своєї опінії. Цікаво, що в лютому 1965 р. число тих, які домагалися, щоб американці залишили В'єтнам виносило тільки 17 відсотків. В давніших опитуваннях число тих, які були за те, щоб залишити В'єтнам, ніколи не було більше як один до п'ятьох, це значить тих, які бажали не залишати В'єтнаму без забезпечення його оборони. Ніксон плянує залишити В'єтнам, але американських вояків там мають заступити південні в'єтнамці.

АМЕРИКАНЦІ ДОПОМАГАЮТЬ КАСТРОВІ при зборі цукрової трощі на Кубі. З Мехіко Сити в Мехіко повідомлено, що 90 американських громадян виїхали через Мехіко Сити до Гавани, щоб там допомогти кубинському диктаторові Фіделеві Кастрові зібрати цього року 10 мільйонів тонн цукрової трощі. 22-річна нюйоркчанка Леслі Кеген сказала: „Всі ми підтримуємо кубинську революцію і відчуваємо, що допомагаючи в праці кубинцям ми виявили нашу підтримку''. Вона твердила, що їдучи на Кубу, вона нищить бльокаду, яку ЗСА зарядили проти Куби, та при цьому довідуться, що діється на Кубі. Про це можна буде пізніше поінформувати інших.

КРАЙОВА КОМІСІЯ В СПРАВІ ПРИЧИНИ і запобігання злочинам, очолювана д-ром Мілтоном Айзенгавером, рекомендує, щоб 18-річні громадяни ЗСА мали право голосувати. Комісія гадає, що коли молодь дістане право голосувати, то вона не буде склонна до публічних заворушень, бо буде активними учасниками суспільства, матиме повні громадянські права, а не тільки обов'язки, які кличуть молодь до служби у збройних силах країни, не даючи їй права вибирати законодатну та виконну частини Уряду. Комісія схвалює плян Уряду покликувати до війська 19-річних за допомогою жеребка.

У СВІТІ

АВСТРІЯ И ІТАЛІЯ ПІДПИСАЛИ договір в справі Південного Тиролю на базі первісного договору в цій справі з 1946-го року, що його проте Італія зламала була, повівши супроти німців з Південного Тиролю асиміляційну політику. Тепер Італія погодилася скасувати провінцію „Трентіно - Альто Адіґе'' й привернути адміністраційну одиницю „Південний Тироль'' з більшістю німецького населення та поширеною автономією.

МАДЯРСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР ЯНОШ КАДАР ЗАПОВІВ продовжування в Мадярщині системи „соціялістичної демократії'', в якій треба переводити дискусію з невдоволеними інтелектуалами та шанувати думку кожного члена партії, без уваги на становище, що його він займає. Кадар висловився позитивно про примирливу настанову нового західньо - німецького уряду Віллі Брандта.

У ЛОНДОНІ СПОДІВАЮТЬСЯ, що перший тиждень грудня цього року минеться без катастрофи насиченої вугільним димом густої мряки, яка в 1952 році вбила коло 4.000 осіб та в 1962 р. кругло 1.300 осіб. Радикальні закони проти затруювання повітря димом із фабричних коминів зменшили значно ту загрозу.

СССР І ЗАХІДНЯ НІМЕЧЧИНА ПІДПИСАЛИ умову про доставу Німеччині природного газу із Сибіру, при чому постачатимуть його проводами, які йдуть почерез Польщу й Чехо - Словаччину до Баварії, з поминенням Східньої Німеччини, яка тому втратить транзитові оплати. Західня Німеччина заплатить за ті достави совєтського газу — сталевими рурами, які потрібні Совєтам для поведення нафтопроводів почерез Сибір. Східня Німеччина дуже невдоволена тією умовою, яка не рахується з її інтересами й амбіціями.

НЕАТОМОВІ КРАЇНИ СТРИВОЖЕНІ, що атомові суперпотуги, конкретно ЗСА і СССР, договорюються понад їх головами і поза їх спинами, застерігають собі всі права атомового збросння і дозброєння з контролею над господарським потенціялом всіх інших країн. „Якщо атомові суперпотуги з їх теперішнім технологічним монополем заблькують інтернаціоналізацію, то вони присудять малі народи до вічного економічного невільництва'' — заявила делегатка Швеції на конференції роззброєння в Женеві, Альва Мірдаль.

В НОВІЙ ЗЕЛЯНДІЇ ПЕРЕМОГЛА невеликою більшістю урядова Національна партія, залишивши на четверту з черги каденцію прем'єра Кейта Голіоке. Національна партія дістала в недільних парляментарних виборах 541,257 голосів проти 534,327 голосів соціялістичної Партії Праці. Названий вгорі прем'єр заявив, що його уряд продовжуватиме політику тісної приязни з З'єднаними Стейтами. Його партійні противники вели виборчу кампанію під знаком — відкликання ново - зеляндського війська з антикомуністичного фронту у Південному В'єтнамі.

Помер Іван Лазорчик, піонер УНС

До Головної Канцелярії наспіла вістка від секретаря 66-го Відділу п. Івана Дубаса, що в четвер, 27-го листопада в „Дні Подяки'' помер на 94-му році життя один із найстарших союзівців піонерів бл. п. Іван Лазорчик. Покійний народився в 1876 році, а вже від 1902 року був членом УНСоюзу. Був бл. п. Іван Лазорчик також впродовж довгих років предсідником свого відділу УНСоюзу. Покійний був нагороджений золотим годинником УНСоюзу за довголітнє членство.

В понеділок, 1-го грудня відбувся похорон бл. п. Івана Лазорчика, участь в якому взяла союзова громада Асторії, де останньо проживав Покійний.

У Сенаті відновлено питання про відкликання війська з Европи

Вашингтон.— Майк Менсфілд, лідер демократичної більшости в Сенаті, відновив свої заходи, щоби перевести його резолюцію, яку він зголосив був ще в 1967 році, щоб Америка відкликала з Европи поважну частину своїх тамошніх військ. З'єднані Стейти мають тепер на европейському континенті 315.000 війська плюс 235.000 членів їхніх родин. Разом із допомогою, що її ЗСА дають Північно-атлантійському Союзові (НАТО), зберігання в Европі стільки осіб коштує Америці щорічно кругло 12 більйонів дол. Сенатор Менсфілд твердить, що прийняття його резолюції спонукало б інші членські держави НАТО посилити свої видатки на оборону. Він вказував на ненормальну ситуацію, що в 25 років після закінчення другої світової війни Америка мусить втримуватти в Европі все ще понад чверть мільйона свого війська із шкодою для різних внутрішніх справ, на які нема грошей. Сен. Менсфілд виголосив у цій справі промову в Сенаті в минулий понеділок 1 грудня. Йому негайно спротивилися голова республіканської меншости Ю. Скотт і його заступник, сен. Роберт Ґріффін. Вони звернули увагу, що прийнятя резолюції сен. Менсфілда мало б неґативний психологічний наслідок на хід теперішньої американсько-совєтської конференції про обмеження стратегічної зброї та що взагалі та резолюція не на часі. Здогадуються, що названі республіканські сенатори діяли за вказівками з Білого Дому. Секретар оборони Мелвін Лерд заявив, що він не плянує відкликання з Европи будь-яких військ в передбаченій майбутності.

За допомогою жеребка встановлено дати народження юнаків, яких можуть покликати до військової служби

Вашингтон. — В столиці цієї країни 1-го грудня відбулося тягнення жеребків, за допомогою яких встановлено дати народження тих рекрутів, яких можуть покликати до військової служби в 1970-му році. Тягнення жеребків відбулося від год. 8-ої до 9:30 увечері, і 850,000 молодих американців та їхні родини приглядалися в телевізії та слухали радієвих апаратів, які дати народження дають найбільше можливостей бути покликаним до військової служби. Витягали за чергою жеребки для всіх 366-ох днів. Ті юнаки, дні народження яких находяться на 122-ох перших витягнених жеребках, можуть бути певні, що будуть покликані до служби у збройних силах ЗСА. Дати народження, витягнені на дальших 122-ох жеребках, дають можливість їхнім власникам служити у війську, а третя частина витягнених жеребків майже запевняє власників дат народження, що їх не треба буде закликати до виконання військової повинности в 1970-му році. На покликання до військової служби впливатиме крім дати народження ще й те, на яку букву зачинається прізвище юнака.

Похорон проф. Пастернака в середу

З Торонта інформують, що похорон сл. п. проф. д-ра Ярослава Пастернака, який помер там в неділю, 30-го листопада 1969 р. на 78-му році життя, відбудеться в середу, 3-го грудня о год. 9-ій рано з похоронного заведення Кардинала при 92 Анет вулиці до церкви св. о. Миколая й опісля на цвинтар. Панахиди були заповіджені на понеділок і вівторок о год. 8-ій вечером у згаданому похоронному заведенні. Родина звернулася з проханням, щоб замість квітів на могилу жертвувати на видавничий фонд Енциклопедії Українознавства в Сарселі, Франція.

ДОПОВІДЬ ПРОФ. ЧАПЛЕНКА В МОВОЗНАВЧІЙ КОМІСІЇ НТШ

Ню Йорк. — Мовознавча Комісія НТШ влаштовує в суботу, 6 грудня ц. р. о годині 5-ій вечером, в залі НТШ, 302 Вест 13 вулиця в Ню Йорку — чергову Наукову Конференцію. Її відкрис голова Комісії проф. д-р П. Ковалів. Доповідь на тему „Деякі звукові явища у світлі 'адигейських' етимологій'' виголосить проф. В. Чапленко. Доповідь є призначена для ширшого круга громадянства. Вхід вільний.

АМЕРИКАНСЬКІ КОСМІЧНІ КОРАБЛІ НА МІСЯЦІ

На цій світлині видко два американські космічні кораблі: на фронті видко „Сорвеєр 33'', який стоїть на Місяці від квітня 1967-го року. На другому пляні видко той космічний модуль, яким астронавти „Аполло 12'' Чарлз Конрад та Ален Бін залетіли були на Місяць.

Франція і Західня Німеччина різняться в поглядах щодо майбутньої Европи

Гаага. — Французький президент Жорж Помпіду, приявний на конференції лідерів 6-ох членських держав Европейської Економічної Спільноти — Франції, Західньої Німеччини, Італії Бельгії, Голляндії і Люксембургу — перестеріг, що прийняття Британії до тієї великої західньо - европейської економічної організації може потягнути за собою її „послаблення і розпорошення''. Він доражував, щоб названих 6 держав стали самі формувати „суверенну Европу ,незалежну від ЗСА і СССР'', при чому висловив острах, що членство Британії в ЕЕСпільноті скріпило б впливи Америки в Европі. Але західньо-німецький канцлер Віллі Брандт зайняв цілком протилежне становище. Він висловився за виразне визначення терміну, коли члени ЕЕСпільноти розпічуть переговори з Британією про її приступлення до тієї організації, та заявився теж за прийняття Ірляндії, Данії і Норвеґії. В. Брандт арґументував, що членство Британії в ЕЕСпільноті причиниться до політичної єдности Европи, доможе витримати технологічне суперництво Европи з ЗСА і СССР, скріпить становище Західньої Европи в її стараннях „наблизитись до Сходу'', та що, навпаки, неприйняття Британії „спаралізує'' ЕЕСпільноту. Члени французької делеґації доповнили й уточнили становище Помпіду: спершу треба поладнати всередині ЕЕСпільноти справу хліборобської продукції, цін і субвенцій, а щойно після того можна думати про поширення ЕЕСпільноти. Канцлер Віллі Брандт узалежнює справу хліборобської проблеми в ЕЕСпільноті від попереднього рішення у принципі, що прийметься Британію. Становище президента Помпіду покищо тотожне із становищем кол. през. де Голля. Конференція була передбачена на два дні. Сподіваються осягнути якийсь компроміс між становищами Франції й Німеччини .

Совєти і його сателіти переводять в Москві важливі наради

Москва. — Совєтський уряд проголосив, що „з початком грудня ц. р.'' відбудеться там конференція СССР і його 6-ох европейських сателітських держав про „найголовніші справи''. За пресовими коментарями та конференція почнеться вже 3 грудня ц. р. У проводі її денного порядку стоїть відношення супроти Західньої Німеччини у зв'язку з примирливими стараннями нового західньо - німецького канцлера Віллі Брандта. Східньо-німецькі комуністи лякаються, що Москва та різні інші комуністичні держави не підтримають їх непоступливого становища, щоб за передумову всяких переговорів із Західньою Німеччиною поставити вимогу — визнати Східню Німеччину формально як „суверенну'' державу. Західньо-німецький канцлер Віллі Брандт заявив був, що треба рахуватися з „реальністю'' існування двох німецьких держав, але вони охоплюють той сам один нарід, тому та ситуація „винятковa''. Крім справи, як відноситись до Західньої Німеччини — мають нараджуватися в Москві про американсько-совєтську конференцію в Гельсинках і про запропоновану Совєтами паневропейську конференцію безпеки. Ситуацію східньо-німецьких комуністів погіршує факт, що їх лідер, 76-літній Вальтер Ульбріхт, який втішається ще найбільшим авторитетом на Кремлі, хворий. Його наступником стане, мабуть, партійний секретар „для справ безпеки'' себто шеф тайної поліції Еріх Гонекер.

Філядельфійська Округа склала УНСоюзові ювілейний подарунок із 98 нових членів

На зборах Округи, які відбулися 9-го листопада у Філядельфії, голова Окружного Комітету головний радний Степан Гавриш заявив, що Відділи цієї Округи зорганізують в цьому місяці 75 нових членів, щоб так належно відзначити 75-річчя УНСоюзу. За підсумками одержаних аплікацій за листопад в Головній Канцелярії виявилося, що Відділи Філядельфійської Округи прислали більше, як обіцяне число аплікацій в ювілейному дарунку УНСоюзові. В листопаді прибуло з цієї Округи разом 98 аплікацій нових членів, що їх зорганізували в цьому місяці такі союзові діячі Філядельфії та околиці: Іван Одежинський — 17, д-р Іван Скальчук — 12, Ірена Щерба — 9, інж. Сергій Шевченко — 6, Степан Гавриш — 5 (але як обласний організатор він допоміг багатьом Відділам Округи придбати більше членів), Іван Кнігніцький — 4, Катерина Гордон — 4, Микола Сеник — 3, Петро Щерба — 3, Микола Ляшок — 3, Петро Тарнавський — 3, Іван Данківський — 3, Осип Хома — 3, інж. Тихон Тещук — 3, Анна Хомин — 2, мґр Михайло Ковальчук — 2, Микола Мартиненко — 2 Дмитро Чук — 2, Ярослав Щербак — 2, Богдан Одежинський — 2, Мирослав Петрів — 2, Василь Новак — 1, Омелян Барилка — 1, Федір Петрик — 1, інж. Михайло Нич — 1, Богдан Грищишин — 1. Такий ювілейний дарунок від Відділів округи є прикладом вартим наслідування другими Округами, при чому варто звернути увагу на факт, що в цьому місяці взяла участь в приєднуванні велика більшість Відділів Філядельфійської Округи.

Повідомляють про великі спустошення в Карпатах

Редакції „Свободи'' переслано листа, одержаного з України, який друкуємо з малим скороченням. У листі розповідається про стихійне лихо, що спіткало населення в Карпатах, зокрема на Гуцульщині. У листі сказано: „Дорогий ! Вибач, що так довго не писала. Попросту не мала сили по тій катастрофі, яка була 8 червня. Неділя. 8. 6. 1969 р. — страшний циклон розбушувався над Карпатами, якого в історії не було. Рівень води був 5 м. 20 сент., а зараз 7. 60. Не можна собі уявити, які були страхіття. На нашій вулиці вода була більше як два метри, забрала все дочиста. У всіх домах була вище вікон. Жертв у людях не було тому, що це був день і люди заздалегідь повиходили з хат, тільки я і мої сусіди (котрі зі мною живуть) залишилися вдома і тому нам смерть заглядала в очі, але, Богу дякувати, лишилисьмося живі. (молитва ломить залізо). На іншому селі вода підмила цвинтар так, що несла домовини. В Чернівцях маса жертв. Нашу вулицю не можна пізнати, тільки кучі піску і каміння. Городи, сади, огорожі і дороги все змело, а мого города і садочка, нема сліду, лише пісок на метр. Кров серця капає і серце розривається, коли поглянеш на ту руїну. Була і бачила це все''.

Опера „Анна Ярославна'' мала великий успіх у Клівленді

Клівленд (Т.Ш.). — Подібно, як насамперед в Ню Йорку і Філядельфії, а опісля в Дітройті, Торонті і Чикаго, так і в Клівленді вистава опери „Анна Ярославна'' Антона Рудницького до лібретта Леоніда Полтави, що відбулася тут в неділю, 30-го листопада, мала повний успіх. Заля на 1,500 місць була вщерть виповнена, в більшості молоддю. В Клівленді, як і в інших містах, оперу спонзорував місцевий Окружний Комітет Відділів Українського Народного Союзу, в 75-річчя якого ця опера виставляється. Перед початком опери коротко про її спонсора промовляли, вітаючи гостей, колишній довголітній головний радний УНС Дмитро Шмагала українською мовою та колишня заступниця головного предсідника УНС Геновефа Жеребняк англійською мовою. Після вистави композитор-дириґент та артисти і хор були гостями Окружного Комітету УНС.

Критика високо оцінила концерт А. Добрянського

Ню Йорк. — „Ню Йорк Таймс'' з 1-го грудня ц.р. надрукував рецензію Пітера Г. Дейвіса на недільний концерт нашого оперового співака Андрія Добрянського, подавши вже в заголовку, що він співав українські пісні. Рецензент високо оцінює голосові і артистичні та інтерпретаційні якості співака, закінчуючи рецензію твердженням, що „Андрій Добрянський співав блискучо з відкритим серцем та слухачами в його руках''. Акомпаніював Роман Стецура.

В найближчу суботу в Ню Йорку відбудеться ювілейне свято 194 Відділу УНС

Ню Йорк. — В найближчу суботу, 6-го грудня 1969 р. тут в залі Українського Народного Дому, 142- Друга евеню, відбудеться ювілейна зустріч-бенкет для відмічення 50-річчя одного з найбільших Відділів УНСоюзу, а саме Відділу ч. 194, відомого, як Товариство „Свобода''. Засноване в 1918, в часі відновлення української державности на Західній Україні, звідкіля походить більшість його членів, це Товариство розвинулося в одну з найбільших (понад 600 членів) та найактивніших українських установ Великого Ню Йорку. Крім ювілейної промови д-ра Ярослава Падоха, почесного голови Товариства; відкриття, яке доконає Михайло Салдан та привітів установ, програма зустрічі-бенкету матиме також мистецьку частину. Виступатиме відомий письменник й водночас союзовий діяч, голова одного з місцевих Відділів УНС, Іван Керницький-Ікер, та Дівочий Хор Осередку СУМА в Ню Йорку, що начисляє біля 40 дівчат, під мистецьким керівництвом інж. Романа Степаняка і при акомпаніяменті п. Тараса Левицького. В цім ювілейнім святі заповіли участь численні представники місцевих й довколишніх, центральних і низових, громадських, зокрема братських установ.

В Україні помер літературознавець Юрій Меженко

Київ. — На 78-му році життя помер видатний літературознавець, учений - бібліограф та історик українського театру проф. Юрій Меженко, який у 1922 р. заснував перший в Україні науково-дослідний Інститут книгознавства, видавав журнал „Бібліологічні Вісті'', зібрав понад 15 000 одиниць Шевченкіяни, а в 1961 р. виявив і дослідив примірник „Кобзаря'' Т. Шевченка, не спотвореного московською цензурою. Юрій Меженко народився в Харкові, закінчив гімназію в Чернігові,університет у Москві, провадив після 1920 року активну працю в українському літературознавстві та в ін. ділянках української культури. В 1934 р., під час єжовського терору, завбачливо переселився в Ленінград, звідки повернувся в Україну після закінчення другої світової війни. Похований 26 листопада на Байковому цвинтарі в Києві. За постійну працю, або постійне намагання працювати в ділянці української науки й культури Ю. Меженка не було ніколи „удостоєно'' совєтських нагород.

ПИСЬМЕННИЦЯ ОКСАНА КЕРЧ ВИСТУПИТЬ В НЮАРКУ

Ірвінґтон. — „Сучасна Українська література в ЗСА і Канаді'' буде темою промови письменниціОксани Керч, яка виступить на основуючих зборах Відділу Асоціяції Діячів Української Культури в Нюарку, що їх скликає голова делеґатури, письменниця Дарія Ярославська. Українські культуротворці стейту НюДжерзі задумують об'єднатися в АДУК для пожвавлення культурної діяльности і для взаємної допомоги. Збори відбудуться в суботу 6-го грудня 1969 р. о год. 7:00 вечора в залі. УНДому, 140 Праспект евеню, в Ірвінґтоні.

СВОБОДА SVOBODA

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $18.00; six months $9.50; three months $5.00. For UNA members monthly 65¢.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Дальші наради в Гельсінках

У першому тижні американсько - совєтської конференції в Гельсінках п'ять годин присвячено на обмін приязними тостами на прийняттях і три з половиною години — на ділові розмови. Після того перервано конференцію на чотири дні, щоб совєтські делегати могли засягнути в Москві вказівок, як поводитися далі при визначуванні денного порядку конференції. Бо про сутні наради ще взагалі нема мови, це щойно згодом будуть обговорюватися питання, які роди офензивної зброї можна „заморозити" на їх теперішньому рівні, — в яких родах зброї можна і до якого ступеня обмежити продукцію, — які роди зброї можна зредукувати, — і як все це можна провести при взаємному недовір'ї та без міжнародної контролі.

Отож можна зрозуміти, чому на дотеперішніх 5-ох засіданнях властиво не було ще ділових переговорів: обидві сторони здають собі справу з надзвичайних труднощів дійти до якогось порозуміння. Покищо американські й совєтські делегати — а є їх по 24 з кожної сторони — воліють ближче пізнати одні одних і створити „приязну атмосферу", в якій, може, легше буде по-діловому розмовляти. Та ділова розмова мусить — твердять фахівці — торкнутися насамперед найновішої і найгрізнішої зброї масового винищування — многочленних атомових „головок" далекосяжних ракет. Большевики, припускають військові кола, раді б, може, піти на такий „торг", щоб обмежити число своїх далекосяжних міжконтинентальних ракет „із землі до землі", яких вони мають 1.350 в порівнянні з 1.054 подібними американськими ракетами, взаміну за обмеження числа американських атомово - підводних човнів, що їх американці мають 656 в порівнянні із 205 атомово-підводними совєтськими човнами. Американці замінюють уже давні атомові ракети „Поляріс" на підводних човнах на ще більш нищівні ракети „Сатурн".

Арсенал різнорідної ядрової зброї масового винищування дійшов уже в обох цих мілітарних суперпотугах до таких розмірів, що наче автоматично у Білому Домі й у Кремлі виринула думка, чи не загальмувати б ті перегони й не поменшити тим витрачувані на них велетенські суми. Думка логічна, що відповідає здоровому глуздові. Але як це перевести незалежно від існування тузеня нерозв'язаних політичних проблем з проблемою совєтської місії угроблення вільного світу в проводі?!

„Школа комунізму"

„Колгосп — це школа комунізму", — заявив на всесоюзному 3-му з'їзді колгоспників у Москві член Політбюра, нова комуністична „зірка" та відомий ненависник неросійських народів Д. Полянський. Інший, старший диктатор Л. Брежнєв, у промові визнав, що „видатна роля у перемозі колгоспного ладу належить робітничій клясі", себто робітнича кляса, а фактично члени комуністичної партії терором і голодом творили в СССР колгоспну систему. Згадуваний Полянський заявив, що колгоспний лад в СССР „є вірним орієнтиром для всіх, хто прагне стати на колгоспний перевірений шлях". У залі з'їзду сиділи не тільки члени Політбюра і понад 4 000 делегатів від колгоспів, переважно голів колгоспів, а й делегати з різних „соціялістичних країн". Коли довелося промовляти представникам Польщі, Югославії, ЧССР та ін., вони всіляко викручувались, щоб не признатися, що в їхніх країнах практично не існує колгоспів, а подекуди є лише кооперативні господарства, яких також дуже мало. Таким чином, закордонні делегати обдурювали колгоспників Совєтського Союзу, вихваляючи колгоспний лад в СССР і не бажаючи його заводити у себе вдома.

Очевидно, з'їзд колгоспників схвалив одноголосно „Примірний статут колгоспу". Та на з'їзді виявилось, що він був підготований на швидку руку. Не було вирішено і невідомо, як же буде в тому статуті забезпечена пенсія для старих віком колгоспників і колгоспниць; невідомо, чи будуть в СССР творитись ради колгоспів; не визначено точно прав колгоспів на власне будівництво по селах, зокрема стадіонів, культурно - побутових закладів, голярень тощо; невідомо, чи будуть творитись пункти юридичної служби на селах, як того вимагали колгоспники і т. п.

Основний вислід Третього з'їзду колгоспників полягає в тому, що за новим статутом земля в совєтсько - московській імперії вже не належать селянам навіть формально. Тепер ЦК КПСС у Москві став найбільшим поміщиком-землевласником, який має в своєму розпорядженні мільйони закріпачених людей і колгоспну систему, котра не виправдала себе за ввесь час понад 35-річного існування.

В. Ткач

ЗАХІД У ВІДСТУПІ?

Твердження, що Захід стоїть на дефензивних позиціях супроти СССР і всього комуністичного бльоку, ніби видається дивним саме в той час, коли так багато говориться якраз про щось протилежне: про ініціятиву різних акцій і офензиву в дипломатичній ділянці збоку передусім ЗСА, але також Західньої Німеччини після приходу в ній до влади соціялістично - ліберального уряду на чолі з Віллі Брандтом. Але думка про те, що Захід був змушений зійти на дефензивні позиції, поширюється ніде інде, як саме в країнах к о м уністичного бльоку. Там уважають, що успіхи „послідовної політики миру" СССР змусили країни Заходу піти в дефензиву в таких справах, як роззброєння, непоширювання атомової зброї і шукання політичної розв'язки для Близького Сходу і в'єтнамського конфлікту. Такі погляди висловлює, між іншим, орган східньонімецьких комуністів „Айнгайт" у статті з листопада ц. р., що її відразу передрукувала совєтська „Правда".

Таким чином у той час, як в Америці й інших країнах західнього світу різного роду дипломатичну ініціятиву вважають за ознаку сили, в країнах комуністичного бльоку їх інтерпретують, як слабість Заходу. Західній світ шукає, мовляв, порозуміння з комуністичним світом не тому, що бажає миру, а лише тому, що його „імперіялістична політика" зайшла в сліпу вулицю і скрахувала.

Як відомо, в країнах Заходу досить оптимістично дивляться на перебіг американсько - совєтських переговорів, що саме тепер відбуваються в Гельсінках у справі обмеження с т р а тегічної зброї. Вважають, що переговори в Парижі щодо закінчення конфлікту у В'єтнамі, не зважаючи на їх затяжний і скомплікований характер, можуть дати позитивні результати. Так само нова політика західньонімецького уряду в справі наближення до СССР і інших держав комуністичного бльоку викликає назагал схвалення і симпатії політичних кіл Заходу, хоч і змішані з певною дозою скептицизму.

Отже, на погляд політичних кіл Заходу, цей останній зовсім не знаходиться в дефензиві, а, навпаки, провадить дипломатичну „офензиву миру". Але які результати може принести така політика і така дипломатична акція?

На Заході, як видається, ще й досі не зовсім розуміють ту істину, що СССР ніколи не віддає того, що раз здобув. Навпаки, він хоче досягти ще більшого. І тому згоджується і згодиться йти тільки на такі домовлення, які принесуть йому таку чи іншу користь. Сьогодні Москва ніби йде на руку Америці в справі роззброєння і домагається конференції для встановлення колективної безпеки в Европі. Але коли вона досягне таких домовлень і таких трактатів, які їй корисні, ніхто не ставить питання: що зробить Москва в майбутньому — не зважаючи на всі договори та домовлення — особливо, якщо їй пощастить хоч частинно зліквідувати загрозу конфлікту з Китаєм?

Покищо можна тільки ствердити, що ЗСА не досягли ще нічого конкретного: ані в справі роззброєнь, ані в справі закінчення війни у В'єтнамі, ані в справі конфлікту поміж Ізраїлем й арабськими країнами. Тим часом СССР за цей час став міцною ногою в басейні Середземного моря і відновив свою захитану гегемонію в сателітних державах.

Бажання німецького соціялістично - ліберального уряду — поліпшити відносини з СССР і його сателітами на европейському сході. Для цього Західня Німеччина має поставити нарешті свій підпис під договором про непоширювання а т о м о вої зброї, чого вперто домагається совєтський уряд. Взаміну за це в Москві нібито вже в грудні цього чи в січні наступного року мають розпочатися переговори в справі взаємного зречення від уживття сили при розв'язуванні спірних питань, чого надаремно хотів досягти попередній уряд християнських демократів на чолі з Кізінґером. Щодо Польщі, то 25 листопада у Варшаві передано ноту західньонімецького уряду з висловленням бажання розпочати переговори в усіх справах взаємовідносин поміж обома країнами, включно з питанням кордонів.

Чого може досягти Західня Німеччина? Звичайно, Москва може піти на договір у справі зречення від уживття сили, знаючи добре, що Західня Німеччина, якби навіть і бажала цього, не в стані ужити силу проти СССР. Щодо Польщі, то її преса недвозначно заявляє, що всяке домовлення з Західньою Німеччиною вона узалежнює від негайного визнання сучасних західніх кордонів Польщі на Одрі-Ніссі.

Можна припустити, що не тільки Брандт, але й кожний інший німецький уряд пішов би на визнання кордонів на Одрі - Ніссі, вважаючи ту справу так чи так майже передрішеною. Але зробив би він це в надії хоч трохи наблизити мрію всіх німців про об'єднання Західньої Німеччини із Східньою. Проте, договір про зречення від ужиття сили передбачає, що такі самі договори мали б бути заключені з усіма державами комуністичного бльоку, включно із Східньою, себто комуністичною Німеччиною. А на таке урядові в Бонні піти не легко не тому, що він має наміри колись у майбутньому прилучити Східню Німеччину силою, а тому, що такий договір означав би міжнародно-правне визнання збоку Західньої Німеччини другої німецької держави, себто визнання й увічнення сучасного поділу німецької території на дві держави.

Це властне те, чого хоче Москва. Вона хоче міжнародно - правного визнання сучасного „статус кво" в Европі. І треба ствердити, що на таке визнання сьогодні пішов би ввесь світ, аби тільки „замиритися" з СССР і позбутися небезпеки світової війни. Питання тільки, чи „замирення" такою ціною справді усуне раз на завжди загрозу війни!

Можна думати, що уряд Брандта разуміє всі труднощі своєї нової східньої політики. Якби він пішов на все, чого від нього жадатиме Москва (визнання не тільки кордонів з Польщею, але й визнання другої німецької держави), в надії, що це дасть можливість мирними способами змагати до об'єднання Німеччини (такі погляди існують серед лівих кіл німецьких інтелектуалів), то це створило б небезпечне становище для Західньої Німеччини: СССР досягнув би бажаного визнання другої німецької держави, а майбутні „мирні змагання" за об'єднання могли б привести справді до об'єднання, але в сенсі, бажаному Москві, себто до совєтизації цілої німецької території...

Якщо справа Німеччини все ще напотикає на сякий-такий спротив намірам Москви, то доля інших східньо-европейських держав і народів, мабуть, мало непокоїть західній світ. Наприклад, щодо Чехо - Словаччини, то навіть у Західній Німеччині є політичні кола, які висловлюють відверто задоволення з того приводу, що рух спротиву в Чехо - Словаччині вже припинився або принаймні втих. Бо цей рух спротиву являв би собою бодай моральну перешкоду до провадження політики наближення з Москвою. Отже, всі погодилися з тим, що Чехо - Словаччина, як і інші держави европейського сходу, це „невід'ємна частина" якщо не СССР, то принаймні сфери його впливів. Що ж тоді говорити про Україну й інші поневолені народи Совєтського Союзу!

Треба тверезо дивитися на ситуацію і ствердити той, у добі самовизначення народів і поставання все нових незалежних держав, неймовірний факт, що за ціну уявної безпеки західній світ готовий віддати або вже віддав на поталу неросійські народи СССР й інші східньоевропейські народи, визнаючи й увічнюючи нинішній територіяльний статус совєтської імперії і сфери її впливів. Але усвідомлюючи цей сумний факт, ми аж ніяк не повинні приходити до висновку, що й нам нічого не залишиться, як піти цим же шляхом, визнаючи фіктивну „українську державу" в образі УССР. Навпаки, ми повинні ще впертіше підкреслювати наші безкомпромісові самостійницькі позиції і нашу визвольну концепцію відновлення суверенної української держави. Відкидаючи набік всякі національні емоції, ми повинні поступати так з двох причин: щоб підтримати боротьбу українського народу на батьківщині, який власними силами і в союзі з іншими поневоленими народами прямує до здійснення постуляту незалежности і свободи; і щоб доказувати Заходові, що, віддаючи на поталу російсько - совєтському імперіялізмові численні народи, він підриває власні сили і діє на шкоду власним інтересам. Чому? Це справа ясна, про яку вже написано дуже багато в українській політичній публіцистиці.

„МАЛОРОСІЙСТВО"

Мюнхен. — Після упадку царського режиму в березні 1917 р. „свідомі українці" (а таких була на многомільйонову етнографічну масу народу — жменька) створили Центральну Раду, як представництво інтересів України. На голову Центральної Ради обрано Михайла Грушевського. В столиці України, опанованій елементом чужим і в більшості ворожим українському відродженню, почулися загрози проти Центральної Ради. Тоді виступив Грушевський з заявою, що український рух не має наміру відділятися від революційної Росії в надії, що федеративний устрій дасть можливість українському народові вільно розвиватися. Але, зазначив Грушевський, „прапор самостійної України стоїть", і він розвинеться в той момент, коли Росія буде ставити перешкоди свободі й поступові Української нації.

Трудність українського культурного й політичного відродження була не тільки в тім, що адміністрація, школи, преса, Церква в Україні були під російським впливом. На перешкоді стояла також маса „тоже — малоросів", людей українського роду, але мовно й політично засимільованих з росіянами. Це був той елемент, що з погордою ставився до української мови, як „мужицької", а до літературної мови — як до „латинсько - галицької". „Тоже - малороси" здебільшого говорили російською мовою з українським акцентом, а все ж уважали себе за „русских" і український рух називали „мазепинством".

Виборча система царської Росії відкрила шлях „тоже-малоросам", представникам поміщицької кляси, до парляменту (Державної Думи) в Петербурзі. З трибуни Думи посли з України „тоже-малороси" виступали проти української мови в школі і накликали репресії уряду на українські культурні і господарські о р г а нізації (просвіти, кооперацію, видавництва).

„Малороси" — Родзянко (голова Державної Думи), Анатолій Савенко, Василь Шульгин, С к о ропадський (посли в Думі) вимагали, щоб царський уряд не допускав української мови в школах в той час, коли російські ліберали й соціялісти, члени Думи, піддержували домагання завести українську мову в школах (Мілюков та ін.).

Недарма каже народна мудрість: „Потурнак гірший за турка"... Відомо, що автором ганебної заборони українського слова в Російській державі, указу 1876 року був український шляхтич Юзефович, а особливо ворожу акцію проти „української культури вели „малороси" проф. Піхно та його натуральний син — В. Шульгин: вони були видавцями щоденника „Киевлянин". Про цей тип людей - перевертнів писав Шевченко, мовляв, вони — „няньки, дядьки отечества чужого"... („Дядьки" тут значить — „виховники": в російській армії так звали старших ранґою солдатів).

Був час, коли українська шляхта, що вийшла з козацького стану, була настроєна патріотично. Про це свідчить „Разговор Малороссии с Великороссией" Семена Дівовича (1762 р.) — діялог, у котрому „Малоросія" доказує, що Україна не є піддана московському народові, а зв'язана з ним тільки особою царя — персональною унією. „Історія Русів" — свідоцтво українського патріотизму на переломі XVIII-XIX віків.

Але система денаціоналізації через російську школу робила свій згубний вплив, і протягом XIX — початку XX століть „тоже - малороси" запанували в Україні так, як „мадярони" на Словаччині та Закарпатській Україні. Немалий вплив на помосковлення української інтеліґенції мала служба в російській адміністрації. Про українських людей, що служили в міністерствах Росії в Петербурзі, писала цариця Катерина II, що у них є охота до ранг і особливо до грошей („страсть к чинам й особливо к жалованью"), і вони стануть вірними слугами російського уряду.

Коли взяти імена членів „комуністичного дворянства" в Совєтському Союзі", то бачимо подібну картину. В списку членів Верховного Совєту СССР знайдете цілу низку „землячків" українського роду на високих посадах, але було б наївністю вважати, що ці совєтські вельможі мають українську національну свідомість: Микола Підгорний („Подгорний") — „президент СССР, родом із Карлівки на Полтавщині; пок. міністер війни Родіон Малиновський, Семичастний, Полянський та інші записані як „українці".

Але вони тільки фізичні українці, як воєвода Адам Кисіль із доби Хмельницького. Про нього говорилося, що його українські кістки „лядським м'ясом обросли"... Кириленко, член Політбюра КПСС у Москві, зробив послідовно: дав себе записати росіянином, хоч з роду українець. Відомий фільмовий режисер Чухрай теж заявив, що в Україні був українцем, а в Москві став росіянином. Словом, на чиїм возі їдеш, того й пісню співаєш. Немало „енків" та „юків" в Україні пишуть вірші російською мовою, як було й за царського режиму. Ці факти показують, що „малоросійська проблема" не зійшла з кону, вона ще й досі руйнує українське національне життя.

Не тільки в Україні під російською окупацією діє „малоросійство". Люди цього типу численні серед російської еміґрації. З „білою армією" Денікіна вийшло на чужину коло двох мільйонів людей, між ними маса „тоже - малоросів" з України. То були люди з освітою, заможні, з великими зв'язками в світі. Професори Одеського, Харківського й Київського університетів, що покинули Україну, опанували катедри історії Східньої Европи і славістики в різ-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Ювілей охрищення України-Руси

Не цілих двадцять років ділять нас від 1000-літнього ювілею охрищення України-Руси. Невеликий цей час для того, щоб гідно приготовитись до цього славного ювілею.

У 1966 р., коли поляки відзначували 1000-ліття хрищення Польщі, польський уряд, коли б не був примушений обставинами, може й зовсім не відзначав би цього ювілею. Голова Католицької Церкви в Польщі кардинал Вишинський і відданий йому єпископат зуміли надати ювілеєві властиву йому вагу.

Не така ситуація українського народу і його Церков.

Значення хрищення України для нашого народу не можна перебільшити. Внесення в Україну світла Божої правди само собою вже мало неоціненну вартість, включивши нас в русло життя тодішнього християнського світу.

Воно охоронило нас також від винищення якимсь хрестоносним орденом, який напевно знайшовся б, щоб нас навертати на християнську віру так, як то сталося у відношенні до прусаків, по яких тільки назва залишилася.

Чи зможуть відзначити цю велику подію в житті нашого народу наші земляки в Україні? Напевно ні! Бо керований з Москви режим вважає, що все добро почалося від нього, тож він не має ніякого інтересу відзначувати цей ювілей.

Українські церкви в Україні, маючи там тільки вірних і не маючи режимом визнаної церковної ієрархії, теж не зможуть цього зробити. Московська патріярхія, коли в будь - якій формі і відзначатиме цей ювілей, то надасть йому напевно характеру події, яка сталася „у російському народі".

І тому, безсумнівно, наша еміграція мусітиме виконати те завдання, що припадало б українській християнській суверенній державі. Напевно наші ієрархи й церковні установи на еміґрації належно приготуються і відзначать цю подію.

Але подія ця не тільки церковного, а й загальнонаціонального значення. Тому думаємо, що, побіч всяких інших форм відзначення, найкращим і найтривалішим способом було б видання фундаментальних творів, що відносилися б до самої події та її наслідків у нашій історії. Справа ця стосується в першу чергу наших обидвох академій: УВАН та НТШ. Уважаємо, що вони вже тепер повинні розпочати відповідне плянування.

В цій справі повинна бути співпраця батьків з молодіжними організаціями; і одні й другі мають опівдіти у заохоті і селекції молодих українок і українців, які присвятилися б історично - візантинологічним студіям з рівночасними студіями старогрецької, латинської, церковно - слов'янської та турецької мов. Не обійдеться тут, очевидно, без вказівок і порад наших учених.

Потрібна буде для цього фінансова база — на стипендії для студентів, на стипендії для додаткових студій після закінчення ними основних студій і на стипендії та дотації для них, коли вони, вже як учені певного калібру будуть виїжджати на дослідницьку працю до Константинополя, Риму, Єрусалиму.

Ця справа вимагала б доброї організації і координації заходів. А зайнятися нею мав би, очевидно, Секретаріят Світового Конгресу Вільних Українців. Зрушити її з місця треба вже тепер, бо час не жде.

Теодор Данилів

Інж. Валентин Сімянців

СТУДЕНТСЬКІ ЧАСИ

СПОГАД

ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНА, РОКИ 1923-1929

(26)

Не знаю, як воно сталося, чи умовлено було, чи випадково, зустрілися ми з проф. Єджіком на двірці в Празі, чекаючи спільного потягу на Подєбради. І от туди принесла обід йому дівчина-служниця (я знав її з раніших своїх відвідин) у таких каструлях, що одна на одну ставляться. І професор навстоячки з'їв той обід. Чи біда? Дієта? Чи ніколи було. Але дівчина та була красуня і така ж сором'лива, як і її пан. А потім я дочувся про „нерівне подружжя", хоч мені здається, що мало-хто, хіба сліпий, відмовився б від такої „нерівности". Та й красива ж та жінка була!

Був то прощальний вечір нашого семестру з проф. Єджіком. Я трохи спізнився і прийшов, коли всі вже сиділи за столами. Перепросив, та й шукаю собі місця. Хтось наголос зауважив, що у мене червона троянда в петлиці. (А я ж тоді женихався). Щоб дорогого гостя відзначити, я ту троянду причепив проф. Єджікові. Колеґи увітали це „удекорування" оплесками, а професор почервонів, як троянда.

Збився з пляну, та що маю робити? Це — спогад. Як приносить мною не керована думка, так і пишу — нанизую на нитку окремі образки. Яке ж намисто буде?

З усіх вправ, які ми відбували, найглибше врізалися в пам'яті вправи з аналізи води. А робити ми мусіли і кількісну і якісну в лябораторії проф. Комарецького.

Росту був професор величенького, сивуватий. А як говорив, ніби в горлі щось йому застрягло, чи шукав на яких тонах говорити, і не попадав на той найзручніший для нього.

Професора ми мало бачили на вправах, Усю нашу групу гідротехніків мав на своїх турботах студент-технолог, щось як асистент у професора, Федір Онищенко з Полтавщини, з Великих Санжар. З багатьма на нашому семестрі Федь був на „ти". Гідротехніки і технологи ближче жили мі жсобою, як зі студентами інших відділів.

Лябораторії містилися в першому дворі замку, в старовинній будові. Казали, що колись, в чотирнадцятому столітті, то були стайні для коней.

Кожний стіл на чотирьох студентів. І кожний студент мав свої полички з реаґентами, приладами і посудом. Як подивитися збоку, то виглядало навіть приємно. Пляшечки мали нові наліпки з написами, стояли рівним рядком, під ними колби, пробівки. Чистенько, гарно, затишно, тільки легенький сморід. А найрадісніше — Федь, усміхнений, по-господарському привітливий.

Хемік — то інакше створена людина, може навіть спеціяльно створена або пристосована, і має вже наперед якийсь нахил до того. Хеміком кожен не може бути, отак я собі думав. І рішив, що до того я не придатний, не годиться то мені. Сидіти над якоюсь пробівкою чи колбою і щось доглядати, як по-моєму там нічого не діється. Це випадало більше як дивно — таке марнування часу.

Притягли ми по баньці води — хто якої де набрав. І почалося розливання тієї води в пробівки, доливання реаґентів, чекання, що там щось утвориться, або й не утвориться. А мені й думати про всяке таке не хочеться. Лізу до Федя.

— Федю, скільки того там налити?

— Чого того?

— Та отих с..... — і тут я дуже погане слово сказав про реаґенти, аж Федь зніяковів.

— Та як так можна говорити? — скрикнув Федь з пошани до пляшечок.

Іноді Федь відразу показував реаґент і розказував все, що я маю чекати від того, як там має створитися руде кільце, чи ще щось.

Іноді Федь був упертий і все мене намовляв, щоб я сам дивився до книжки, казав, що взагалі до мене не підходитиме, щоб робив сам, мовляв, для своєї користи. Не розумів я тієї своєї користи, вважаючи, що для мене далеко корисніше щось в міжчасі прочитати чи й готовитися до іспиту.

А як прийшло до важення в кількісній аналізі, де вага знайденої речовини виходила на якомусь далекому місці за зером, а коромисло ваги, мені здавалося, і не рухалося, я зовсім згубив віру в себе і був би признав усіх хеміків геніями, аби тільки позбавили мене обов'язку не витріщати очі на ті „чудеса".

А хто не пригадує Федя? Його знали всі наші Подєбради. І мова у нього була також полтавська, та ще й тягнув він ті слова, ніби боявся, що вони впадуть і розіб'ються — помаленьку сукав речення. А хто не пригадує вірних „сателітів" Федьових, пані Лідію Г. і панну Софію Б., студенток-хемічок. Навіть зараз тяжко уявити Федя самого — все і всюди втрійку.

Були ще вправи з геодезії. Пам'ятаю, прокладали ми через певну точку на березі Лаби меридіян. Меридіян — то мені загвинтилося в голову. Бачив його тільки на великих мапах. Рахував премудрістю

(Закінчення на стор. 4-ій)

СОЮЗОВЦІ! ЮВІЛЕЙНА КАМПАНІЯ ПРИНЕСЛА ДОСІ 4.437 ЧЛЕНІВ. ЩЕ ТІЛЬКИ 563 ЧЛЕНІВ БРАКУЄ ДО ПОВНИХ 5,000. ПРИСВЯТІТЬ УВЕСЬ СВІЙ ЧАС ДЛЯ ДОПОВНЕННЯ ЦЬОГО ЧИСЛА, ЩОБ З ПОВНИМ УСПІХОМ ЗАКІНЧИТИ ВЕЛИКИЙ ЮВІЛЕЙ БАТЬКА СОЮЗУ!

Педагогічний семінар

Крайова Виховна Рада — Координаційний Центр Шкільних Рад у ЗСА, запрошує всіх учителів суботніх шкіл українознавства та зацікавлених справою навчання і виховання взяти участь у педагогічному семінарі в неділю 14 грудня 1969 р. в год. 2-ій поп. у Народному Домі, в Ню Йорку 142 Друга Аве. перший поверх, з такою програмою:

1) Інспектор Головної Шкільної Ради УПЦ - ЗСА проф. Ю. Бобровський: „Загальна дидактика в школах українознавства".

2) професор А. Харченко (Савт Бавндбрук): „Методика навчання української мови в I - IV клясах".

При кінці доповідей запитання й дискусія.

Участь у Педагогічному Семінарі обов'язкова для учителів і практикантів шкіл українознавства всіх Шкільних Рад Метрополітальної Округи (стейти Н. Й., Н. Дж., Канектикет), для некваліфікованих учителів, щоб вони доповнили свої кваліфікації, а для кваліфікованих, щоб могли поділитися своїм досвідом під час дискусії.

Про реченець наступних семінарів учасники домовляться на місці.

За Координаційний Центр Шкільних Рад:
д-р Е. Жарський
Інсп. Ю. Бобровський

Листопадові святкування в Амстердамі, Н. Й.

16-го листопада відбулося в Амстердамі Листопадове Свято, що його влаштував відділ УККА — при співучасті відділу ОбВУА та дітей Парафіяльної школи.

Цього ж дня, в пополудневих годинах, відслужено в українській католицькій церкві Молебень в намірені українського народу з проповіддю, в якій о. парох Лев Лішинський, бувший УСС, насвітлив обставини, серед яких зродилася ідея Листопадового Чину, а відтак відправив Панахиду за упокій загинулих і померлих вояків УГА.

Після Богослужби відбулись в залі Українського Горожанського Клюбу Святочні Сходини, розпочаті Військовим Апелем Станиці ОбВУА. На заклик сот. Семена Гнатківського, голови ОбВУА, при звуках сурмової трубки, станули наші комбатанти на „струнко", віддаючи салют сл. п. Евгенові Петрушевичові, президентові ЗУНР, і поляглим Героям Листопадового Чину, а присутні на залі вшанували їх повстанням з місць та однохвилинною мовчанкою.

Свято відкрив з рамени УККА дивізійник інж. Тимотей Лаба, вітаючи присутніх на залі свідків того національного Чину в особах о. Лева Лішинського, Семена Гнатківського, Теодора Кокорудза, Дмитра Олійника, Степана Яремишина, Миколи Андрухівського і Григорія Федорончука. Присутні вітали їх щирими оплесками.

Святочна доповідь п. М. Юрчука перенесла слухачів у рідний Львів, де відбувались дії Великого Листопада 1918 р.

Мистецьку частину Свята виповнили шкільні діти і молодь. В програмі були вірші і пісні, що їх виконали молоді декляматори — Христя Шийка, Петрусь Шемчук, Мирон Кривулич, Славця Римарук, а пластунка Маруся Варшона виголосила до дітей гарну промову про Листопад. Діти збірно відспівали, під проводом п-ні Домни Свідерської, дві стрілецькі пісні. Діточій програмі акомпаніювала до пісень школярка Надія Семчук. Приявні ветерани й батьки раділи, що виростає в нас талановита і національно свідома дітвора.

Другою точкою програми було фортепіянове сольо п-ни Люби Лішинської внучки б. УСС-а о. Лішинського, яка відограла з чуттям і надхненням „Баркаролю" — Миколи Лисенка і „Імпромпту" Франца Шуберта. Свою грою вона зробила помітне враження на слухачів, які обдарили надійну піяністку рясними оплесками.

Третьою точкою був виступ музичного гуртка під керівництвом талановитого студента гайскулу Володимира Кривулича, при акомпаніяменті п-ни Люби Лішинської, який відіграв чотири стрілецькі пісні.

Н. Н.

Кадет Вест Пойнту — Ярополк Роланд Гладкий

В родині, де військове діло було вирощуване бажаннями служити у збройних силах, де ці бажання зводилися, в час польської окупації, до отвертих мрій, хід битви при Ватерльо розігрувався олов'яними вояками на столі між учнівськими книжками, — в цій родині, щойно у ЗСА, у другому поколінні здійснилася мрія — стати професійним вояком. В такій родині народився 21-го липня 1951 року в Ню Йорку теперішній кадет Вест Пойнту Ярополк Роланд Гладкий.

Ярополк Роланд Гладкий

Закінчив публічну і пізніше українську католицьку вселюдну школу в Ню Гейвені, перейшов до Вудбрідж де з відзначаючим вислідом закінчив „Аміті Гайскул". Але, Ярополк, попри навчання в американській школі, не занедбував українських дисциплін, та через одинадцять років здав матуру в Рідній Школі з дуже добрим вислідом.

Вже в шостому році життя вступив до Пласту й кожного року їздив на пластові звичайні і вишкільні табори а в останньому році закінчив лісову школу, де зайняв перше місце. Пластування не зводилось до дозвілля — але обов'язку і наполегливої праці — тому ще кілька днів перед від'їздом у Вест Пойнт Ярополк здає третю пластову пробу.

Від першого липня ц. р. кадет перейшов перші місяці військового вишколу і з до шкільного навчання. Як твердить командант сотні, Ярополк належить до гурта найкращих студентів кляси.

Його стійкість в українстві не перешкоджає йому бути добрим американським громадянином, та обома він гордиться, — думаючи все про кровно-близьку Батьківщину і могили найближчих, які у зброї шукали української правди.

М. К.

Фортепіяновий реситаль Ірени Пелех

Ірвінгтон, Н. Дж. — Український Музичний Інститут Америки, Відділ в Ірвінгтоні, Н. Дж., влаштовує в неділю 7 грудня ц. р. фортепіяновий реситаль Ірени Пелех — молодої піяністки із кляси п-ні Галі Клим. У програмі реситалю твори: Беттовена, Шумана, Шопена Копленда, Хачатуріяна, Барвінського й Нижанківського. Дохід призначений на українську бібліотеку при школі св. Івана Хрестителя в Нюарку, Н. Дж. Відбудеться реситаль о годині 5-ій по полудні в залі Українського Народного Дому при 140 Проспект Евню в Ірвінгтоні.

„МАЛОРОСІЙСТВО"

(Закінчення зі стор. 2-ої)

них високих школах Західньої Европи й Америки і виховали два покоління студентів в дусі, мовляв, України не було, нема і бути не може.

Так пише пропаґандист Ульянов у книжці „Происхождение украинского сепаратизма", що вийшла в Америці. На людей необізнаних цей памфлет може впливати, а тому не слід цієї фальшивої пропаґанди легковажити. Цю небезпеку розуміли „будителі" України перед першою світовою війною. З почину Грушевського почав виходити в Петербурзі 1913 р. науковий збірник „Украинский народ в его прошлом и настоящем", — під редакцією М. Грушевського, Федора Вовка, Мих. Тугана - Барановського і Максима Ковалевського. Все імена визначних учених. Редакція місячника „Украинская Жизнь" видала 1912 р. збірник статтей: „Украинский Вопрос". Ці солідно написані праці навернули не одного „тоже-малороса" до українства.

„Хто має вуха, нехай слухає"...

П. А.

КНИЖКА ПРО МІСТЕЧКО ГЛИНЯНИ

(Михайло Хамула — Глиняни місто моїх килимів. Накладом автора. Літературно-мовна редакція Леоніда Полтави, Ню Йорк, 1969, ст. 139).

Дбайливо і гарно видана книжка про галицьке містечко Глиняни, це цупкий згусток змісту, в якому відчутна енергійна індивідуальність автора, одного із заслужених сеньйорів та основників нашого мистецького промислу в Україні, а саме килимарства.

Автор, як ініціятивна та діяльно творча особистість, належить без сумніву до найвидатніших одиниць, які видала Глинянщина в переломову добу шаління двох світових воєн на українській землі. В складній політичній діяльності, в якій опинилася Східня Галичина по трагічних змаганнях за звільнення з окупаційних кайдан, не дуже легко було виринути на поверхню повосняого лихоліття українцеві, що поривався здійснювати непересічні оригінальні свої задуми, що не вміщалися в сірині містечкового побуту.

На щастя не до такого типу людей належав автор монографічної публікації „Глиняни — місто моїх килимів" Михайло Хамула, колишній власник відомої глинянської килимарні.

Зовнішнє оформлення книжки, яку видала лондонська Українська Видавнича Спілка в Лондоні, гарне, естетичне, і в згоді з ідеєю книжки, позбавлене претенсійного модернізму. Мовна редакція, за вийнятком дрібничок, загал старанна, а це дуже важливе, бо значно зміцнює стилістичну суцільність тематичного матеріялу. Читач не збивається на мовних недоглядах і пливе вільно тематичним руслом. Книжка чітко розподілена на кілька частин з доволі багатим матеріялом історичних та загальних відомостей про те старовинне українське поселення, що до нашого часу зберегло сліди своєї минувшини. Ці відомості, подані в легкій безпретенсійній формі розповіді, читаються з інтересом. Це неначе тло, в яке вплетена біографія автора та історія його діяльности на терені Глинянщини, особливо історія його глинянської килимарні в добу між першою та другою світовими війнами.

На вступі автор з природним талантом оповідача та з щирим дотепом оповідає про себе самого і, прочитуючи цю життєписну історію, треба признати, що вона інтересна. В загальному цілу книжку пронизує оптимістична філософія людини, що протягом свого життя ніколи не падала духом, ані не здавала своїх позицій навіть в найтрудніших життєвих умовах, яка уміла знайти розв'язку там, де не завжди легко було покладатися тільки на власні сили.

Писати про себе самого не так просто. Тут на автора чатують різні пастки, в які не трудно потрапити. Автор цих спогадів щасливо уникнув усіх цих літературних і нелітературних небезпек, на нашу думку через те, що програмове заложення цієї книжки це не стільки біографія — як спогад про перевтілення в дійсність задуму, який автор уважав метою свого життя. Про себе розповідає автор упрощено та лаконічно: ось таким я був, так я бачив ці події, так їх розумів і ось так про них висловився. Це звучить з самої глибіні цієї мужньої сповіді.

В. Гаврилюк

Заарештували злочинців, які в серпні ц. р. вбили акторку Тейт в Лос Анджелесі

Лос Анджелес. — Поліції вдалося знайти злочинців які 9-го серпня вночі вбили були відому акторку Шейрон Тейт та чотирьох інших осіб, які були в її домі. Досі поліція заарештувала 23-річного Чарлза Вотсона в місцевості МекКінні в Тексасі та 21-річну Патріцію Кернвінкел в місцевості Мобіле в Алабамі. За 19-річною Ліндою Луїзою Касебіян шукають в Ню Мехіко. Представник поліції заявив, що мають заарештувати чотирьох або п'ятьох осіб. Шеф поліції в Лос Анджелесі Едвард Дейвіс виявив, що вбивники — це члени мандрівної банди т. зв. „гіппісів", яка вліті цього року жила якийсь час в Четсворті в Каліфорнії недалеко Лос Анджелес. Бандити замордували тоді крім 26-річної акторки Тейт, жінки фільмового директора Романа Полянського, ще 26 річну богачку Ебігелл Фолджер, Война Франковського — 37 років, 35-річного Джея Себрінґа і 18-річного Стівена Перента. Поліція не подає, який був мотив цих вбивств. Банда гіппісів крала дорогі авта і з цього жила.

Короткі вісті

У МОНТПЕЛІЄ У ФРАНЦІЇ ВІДБУВСЯ з'їзд коло 700 службовиків провінційної і міської адміністрації, які схвалили повне довір'я і беззастережну підтримку президентові Жоржові Помпіду. Це була так звана Національна Рада, зложена з самих де-ґоллістів: вони вважають, що їх рух далі актуальний і для Франції корисний.

СКЛАДАНИЙ ІНДЕКС ПРОВІДНИХ економічних показників в серпні ц. р. становив 151.7 відсотка в порівнянні з 1957-1959 роками, коли він становив 100. У вересні ц. р. цей показник збільшився до 153.6, а в жовтні він дещо зменшився і становив 152.4. Число в жовтні було тотожне з пересічними числами для другої чверті цього року. Асистент секретаря торгівлі Гаролд С. Пессер заявив, що складний індекс провідних економічних показників не свідчить про те, що мала б бути знижка в економіці, коли провідні економічні показники не зменшуються. Уряд хотів би зменшення темпу економічного збільшення, бо це зменшило б тиск інфляції на економіку.

СТУДЕНТСЬКІ ЧАСИ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

над премудростями. А тут — на тобі: і я „грішний" міг те зробити!

З гідрології міряли профіль річки Лаби. Міряли пристроями і з годинником швидкість її течії.

Були вправи і з фізики, але нічого в пам'яті сьогодні не залишилося, що ми там робили. Асистентом у доцента Лисянського був студент старшого курсу Леонід Мосендз. Обидва дуже лагідної вдачі, як поетам і письменникам личить. Знаю, що одного разу, чи на вправах, чи на лекції, доц. Борис Лисянський, згадавши вулканічні сили, пошкодував, що от лишається людиною не використані.

Були ще вправи і з метеорології. Температура, опади і ще щось там записувалося, а потім укладалося „криві" вислідів.

Чого тільки нас не вчили, так дуже хотіли поробити з нас вельми мудрих інженерів.

Безперечно, все це давало всебічний розвиток. Робило інженера-енциклопедиста, але в практичному життю, прямо у фаху, хіба допомагало тому, хто стояв твердо у своїй спеціяльності.

Стрибають спогади, як зелені коники по стерні. Чи дам раду, коли і впорядкую послідовно? А чи це аж так потрібно?

На цьому друк спогадів В. Сім'янцева „З студентських часів" закінчуємо. В скорому часі вийдуть вони повністю окремою книжкою. Ред.

МАЛЕНЬКИЙ ЯРКО

Половина серпня 196 9 р. На оселі „Діброва" біля Дітройту чудова соняшна погода. Бараки й мотелі переповнені літниками. Деякі примістилися у великих шатрах. І хоч у них не так вигідно, зате дешевше й свобідно. Шатра нагадують циганський табір з тією різницею, що біля них порядок і чистота. Недільні пікніки створюють атмосферу ярмарку. Під розлогими соснами, а є їх тут безліч, сидять гуртками родини, знайомі, приятелі. Частуються і розказують всякі історії. В буфеті гамір. Пані звиваються біля кухні і подають гостям пироги, чи пак вареники, голубці, торти, тощо. Молодь грає в тенніс, купається в озері, а вечорами співає українських пісень.

На клаптику Діброви, в зеленому ярі, таборують пластуни. При пластовій кухні велика їдальня, подалі капличка, дві „палатки", лічниця, а ще дальше на горбі новозбудований модерний дім, призначений частинно для таборування, частинно для пластової адміністрації.

Замешкуємо з дружиною в мотелі. Нашими сусідами з правого боку є молода жінка з двома дочками і п'ятирічним сином, з лівого боку пані з Клівленду з три і піврічним сином Ярком. Перша говорить з дітьми по англійськи, дарма, що вона з новоприбулих. Це нас бентежить і делікатно звертаємо їй увагу, що робить кривду дітям, позбавляючи їх знання матірної мови. Признає рацію, але тим і кінчається наша заввага. В противенстві до неї весела і симпатична пані Сидір з Клівленду говорить з сином Ярком виключно по українськи. Коханий хлопчик, той Ярко. Усміхнений, рухливий і балакучий. Вродою і поступованням притягає до себе дітей і старших. Ясне волосся гарно причесане. Входжу з ним у розмову. А де твій тато? — питаю. „Тато працює кресляром в Клівленді" — відповідає. А скільки тобі років? „Три і пів". А як ти називаєшся? „Ярко". А ще як? „Сидір називаюся я, моя мама і мій тато". Вкладаю в його пальці олівець і хочу з ним написати на папері його ім'я і прізвище. „Я сам знаю як написати" — каже. Бере від мене олівець і помалу суне ним по папері. І вийшло може не так зграбно, але досить чітко — Ярко Сидір. Це не фантазія, а факт.

Ярка обступають діти, яким він щось розказує, бавиться з ними, водить їх сюди-туди, а вони, хоч говорять між собою переважно по англійськи, з ним мусять порозуміватися по українськ, бо для нього ще прийде час учитися по англійськи.

День за днем минає. Надходить п'ятниця. Сиджу рано перед мотелем і читаю. Ярко виходить зі своєї кімнати. Здоровкаюся з ним, а він заявляє: „Сьогодні тато приїжджає і забирає нас до Клівленду: Завтра будемо на весіллі, а в неділю підемо до церкви". Приїжджає батько, зносить речі до багажника і вже готовий до від'їзду. А Ярко до мене: „Прошу їхати з нами, у нас є ліжко для вас". Дякую йому за запрошення і обіцяю колись відвідати його. На прощання цілую його і прошу приїхати на Діброву в наступне літо.

Ось вам образ двох родин. Першу можна порівняти з куколем, що занечищує жито, другу з пшеничним зерном, яке видає обільні плоди. І це доказує, що за виховання дітей відповідають в першій мірі їх батьки.

Франц Липецький

Єгипет і Ізраїль продовжують обопільні рейди й наскоки

Єрусалим. — За офіційним повідомленням — ізраїльські наземні війська, танки й літаки перехопили десант більшого арабського партизанського відділу, який висадився від сторони Єгипту за яких 5 миль на північ від порту Тавфіку. Ізраїльські й єгипетські звідомлення про цю подію взаємно суперечні. Ізраїльці твердять, що вони „майже цілком винищили" арабський десант та ще й затопили два човни, якими втікали по Суезькому каналі на єгипетську сторону решти партизанів. Ізраїльці твердять, що араби мали вбитих і ранених, — єгипетський комунікат твердить, що, навпаки, це арабський десант коло 130 вояків заволодів на дві години ізраїльським надбережним фортом і „без втрат" відплив назад до Єгипту, залишивши по стороні ізраїльців коло 40 вбитих, включно із старшиною, який згинув під час вибуху ізраїльської цистерни газоліни. Єгипетський комунікат говорить теж про знищені ізраїльські танки, коли — навпаки — за ізраїльським комунікатом танки — танки причинились до винищення єгипетського загону. У відплату за той арабський рейд — ізраїльські літаки перевели в той сам день бомбардування єгипетських надбережних позицій. За західніми коментарями — ту нову сутичку араби затіяли зумисне, щоб підкреслити загрозливу ситуацію на Близькому Сході, коли в цьому тижні в Ню Йорку відновляться наради „чотирьох великих" про можливості замирення на Близькому Сході.

Московська „Правда" фальшує історію

У московській „Правді" з 25 жовтня, в рубриці під назвою „Моя Батьківщина", де публікуються матеріяли про увесь СССР, надруковано нарис кореспондента В. Фоміна під наг. „Три криниці", присланий ним із м. Чигирину Черкаської области України. Автор згадує про славнозвісний в українській історії Холодний Яр, де в двадцятих роках 18 сторіччя був перехідний пункт козаків до Запорізької Січі, на Великий Луг, де був центр коліївського антипольського повстання,— „Правда" твердить, що те повстання було „за возз'єднання України з Росією", а в 1920 рр. у Холодному Яру був центр українського антикомуністичного повстання. За рішенням Верховної Ради УССР ділянка лісів у околиці Чигирина й Холодного Яру визнана заповідником природи. В Чигиринському районі вирішили „упорядкувати історичні місця": буде проведена асфальтова дорога Чигирин — Суботів, відновлена садиба гетьмана Богдана Хмельницького в Суботові та буде там збудовано „туристичний центр на 150 місць". Про поблизький славетний Мотронівський манастир не згадано й не відомо, чи його бодай назовні відновлятимуть. На околиці Суботова, в глибокому зеленому яру, збереглись і досі три криниці з чудовою водою. Ті криниці викопали козаки, як переказують в народі, на знак перемоги армії гетьмана Богдана Хмельницького під Чигирином, тогочасною столицею гетьманської України, де було розгромлено 120-тисячну турецьку армію. Але „Правда" подає, що „за переказами, ті криниці виконані на пошану трьох побратимів Б. Хмельницького: росіянина, українця та білоруса". Орган ЦК КП СССР, віддзеркалюючи імперіялістичну суть комуністичної Москви, подає, нібито там вилікувались три вояки трьох народів, і тому гетьман Б. Хмельницький наказав викопати три криниці, на згадку про ту подію, „на честь бойового побратимства синів трьох народів".

ТАРЗАН, Ч. 6284. Лови на дику звірину

ORDERED BY OLD CHIEF GANA TO KILL MEAT FOR A "FEAST OF FRIENDSHIP" WITH TARZAN AND CAPTAIN WILDCAT, MOTO-MOTO WARRIORS SHOW THEIR PROWESS WITH SPEARS AND ARROWS.

WHAM! THAT'S THE WAY MY GRANDFATHER KILLED BUFFALOES!

Діставши від старого ватажка Гани наказ придбати м'ясо на „пир приязни" з Тарзаном і сотником Диким

Котом, мото-моти доказують свою майстерність в орудуванні списами і стрілами.

Га! Оце спосіб, як мій дідо вбивав буйволів!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

НЕДІЛЯ, 7-го ГРУДНЯ 1969 р.

СИРАКЮЗИ, Н. Й. Місячні збори Т-ва Укр. Січ — 39 Відд. о год. 3-ій по пол. в малій залі УНДому. Збирання вкладок: субота, 6-го грудня від год. 7-10 веч., неділя 7-го грудня ц. р. від год. 12-3 по пол. Проситься чл. прибути на збори. На порядку справа: 75-ліття УН-Союзу. Управа.

ДІТРОЙТ, Міш. Річні збори Т-ва ім. гетьмана І. Мазепи 183 Відд. о год. 2-ій по пол. в УНДомі при вулиці Мартін. На порядку нарад: Звіти членів Управи, Контрольної Комісії, делегатів до УНДому, УККА і Окружного Комітету УНС, вибір нової Управи на 1970 рік. Проситься чл. прибути. Збори відбудуться на годину пізніше без огляду на скількість присутніх. Д. Кошильовський, гол., Д. Федорко, ред. секр., П. Залуга, фін. секр. і Анна Спольська, касир.

СУБОТА, 13-го ГРУДНЯ 1969 р.

ЧИКАГО, Ілл. Загальні річні збори Б-ва св. ап. Петра і Павла 220 Відд. о год. 7-ій веч. в Союзовому Домі при 1915 Вест 51-ій вул. На порядку нарад: звітування урядників за 1969 р., дискусія над звітами, вибір нової Управи на 1970 р., плян праці на 1970 конвенційний рік. Проситься обов'язково прибути. — Управа.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ!